

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
HENRIKA SAUGMANDSGAARDA ØE
přednesené dne 24. ledna 2019¹

Věc C-603/17

**Peter Bosworth,
Colin Hurley
proti
Arcadia Petroleum Limited a dalším**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Supreme Court of the United Kingdom (Nejvyšší soud Spojeného království)]

„Řízení o předběžné otázce – Příslušnost, uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Luganská úmluva II – Hlava II oddíl 5 – Příslušnost pro individuální pracovní smlouvy – Žaloby na náhradu škody uplatněné několika společnostmi ze stejné skupiny proti bývalým ředitelům – Pojmy ‚individuální pracovní smlouva‘ a ‚zaměstnavatel‘ – Žaloby, jejichž právním základem je v hmotném právu delikt – Podmínky, za kterých jsou takové žaloby ‚nároky ze smlouvy‘ nebo věcmi týkajícími se individuálních pracovních smluv pro účely Luganské úmluvy“

I. Úvod

1. Ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předložil Supreme Court Of the United Kingdom (Nejvyšší soud Spojeného království) Soudnímu dvoru čtyři otázky týkající se výkladu úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech podepsané dne 30. října 2007² (dále jen „Luganská úmluva II“).
2. Tyto otázky byly položeny v rámci sporu jediného akcionáře a několika společností jedné nadnárodní skupiny s bývalými řediteli společností ve věci žalob na náhradu škody způsobené podvodem údajně spáchaným na úkor těchto společností, přičemž tito ředitelé měli být hlavními strůjci a příjemci prospěchu z tohoto podvodu.
3. V současné fázi sporu v původním řízení musí předkládající soud určit, zda jsou soudy Anglie a Walesu příslušné pro rozhodnutí o těchto žalobách, nebo zda jsou to švýcarské soudy jakožto soudy země, kde mají žalovaní bývalí ředitelé bydliště, které mají rozhodnout o těchto žalobách nebo jejich částech. Odpověď závisí na tom, zda uvedené žaloby jsou či nejsou „věcmi týkajícími se individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu ustanovení hlavy II oddílu 5 Luganské úmluvy (dále jen „oddíl 5“).

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Úř. věst. 2007, L 339, s. 1. Úmluva, jejíž uzavření bylo schváleno jménem Společenství rozhodnutím Rady 2009/430/ES ze dne 27. listopadu 2008 (Úř. věst. 2009, L 147, s. 1).

4. V tomto kontextu přináší otázky předkládajícího soudu složité právní problémy týkající se výkladu klíčových pojmů uvedeného oddílu 5, a sice pojmů „individuální pracovní smlouva“, „zaměstnanec“ a „zaměstnavatel“. Vystává v nich také otázka, zda a případně za jakých podmínek spadá do tohoto oddílu žaloba mezi stranami takové „smlouvy“ mající hmotněprávní základ v deliktu.

5. V tomto stanovisku vysvětlím důvody, pro které ředitelé společností vykonávající své funkce zcela nezávisle nejsou vázáni ke společnosti, pro níž je vykonávají, „individuální pracovní smlouvou“ ve smyslu ustanovení oddílu 5. Podpůrně též vysvětlím, proč žaloba mezi stranami uvedené „smlouvy“ mající právní základ v deliktu spadá do tohoto oddílu, pokud spor vznikl z pracovněprávního vztahu, a proč se pojem „zaměstnavatel“ ve smyslu ustanovení uvedeného oddílu neomezuje nutně na osobu, se kterou zaměstnanec formálně uzavřel pracovní smlouvu.

II. Luganská úmluva

6. Oddíl 5, nadepsaný „Příslušnost pro individuální pracovní smlouvy“, obsahuje mimo jiné články 18 a 20 Luganské úmluvy II.

7. Článek 18 odst. 1 této úmluvy stanoví, že „ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5“.

8. Článek 20 odst. 1 uvedené úmluvy stanoví, že „zaměstnavatel může žalovat pouze u soudů toho státu vázaného touto úmluvou, na jehož území má zaměstnanec bydliště“.

III. Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

9. Skupina Arcadia se skládá mimo jiné ze společností Arcadia London, Arcadia Switzerland a Arcadia Singapore. Stoprocentním vlastníkem této skupiny je společnost Farahead Holdings Ltd (dále jen „Farahead“). V době rozhodné z hlediska skutkového stavu v původním řízení zastávali Peter Bosworth a Colin Hurley (oba dva dále jen „žalovaní v původním řízení“), kteří mají v současné době bydliště ve Švýcarsku, funkce *chief executive officer* (CEO) a *chief financial officer* (CFO) uvedené skupiny. Kromě toho byli řediteli všech třech dotčených společností Arcadia. Každý z nich měl navíc uzavřenou pracovní smlouvu s jednou z těchto společností, která byla sepsána přímo jimi nebo v rámci jejich odpovědnosti.

10. Dne 12. února 2015 podaly tři výše uvedené společnosti Arcadia a Farahead (společně dále jen „Arcadia“) k High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) [Vrchní soud (Anglie a Wales), oddělení Queen's Bench (obchodní senát), Spojené království] žaloby na několik osob včetně žalovaných v původním řízení. Těmito žalobami se domáhají náhrady škody, kterou skupina údajně utrpěla v důsledku řady podvodných operací zahrnujících společnosti Arcadia, které byly uskutečněny od dubna 2007 do května 2013.

11. Arcadia tvrdí, že žalovaní v původním řízení jsou hlavními strůjci a příjemci prospěchu z tohoto podvodu. Jakožto CEO a CFO skupiny se spojili s ostatními obviněnými osobami, aby odklonili podstatnou část zisků ze sporných operací a zatajili tyto operace před Farahead. Dotčení tato nařčení důsledně popírají.

12. Ve své původní žalobě Arcadia tvrdila, že skutky, jichž se údajně dopustili žalovaní v původním řízení, jsou (1) konspirace s cílem způsobit škodu protiprávními prostředky (*unlawful means conspiracy*), (2) porušení fiduciární povinnosti (*breach of fiduciary duty*) a (3) porušení výslovné či tacitní povinnosti z pracovních smluv (*breach of express and/or implied contractual duties*).

13. V námitce nepřislušnosti podané dne 9. března 2015 dotčení uvedly, že podle Luganské úmluvy II nejsou soudy Anglie a Walesu příslušné k rozhodnutí o žalobě Arcadia, která se jich týká. Jedná se totiž o žaloby „ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv“ spadající do oddílu 5. V důsledku toho jsou v tomto ohledu příslušné pouze soudy státu jejich bydliště, tedy švýcarské soudy.

14. Poté žalobkyně v původním řízení provedly změnu žaloby. Nadále se již nedovolávaly porušení povinností vyplývajících z pracovních smluv žalovaných v původním řízení a odstranily všechny odkazy na porušení této povinnosti jakožto protiprávního prostředku užitého v rámci deliktu konspirace.

15. High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) [Vrchní soud (Anglie a Wales), oddělení Queen's Bench (obchodní senát), Spojené království] rozsudkem ze dne 1. dubna 2015 rozhodl, že soudy Anglie a Walesu jsou příslušné k projednání žalob Arcadia v rozsahu, v němž jsou založeny na konspiraci s cílem způsobit škodu protiprávními prostředky (*unlawful means conspiracy*). Kromě toho rozhodl, že tyto soudy jsou taktéž příslušné k projednání těchto žalob v rozsahu, v němž jsou založeny na porušení fiduciární povinnosti (*breach of fiduciary duty*), avšak nejsou příslušné k projednání žalob uplatněných na tomto základě ze strany Arcadia London a Arcadia Singapore, pokud jde o skutečnosti, k nimž došlo v době, kdy tyto společnosti měly uzavřeny pracovní smlouvu s P. Bosworthem nebo C. Hurleyem. V tomto rozsahu a pouze v něm jsou totiž žaloby Arcadia „věcí týkající se individuálních pracovních smluv“ ve smyslu ustanovení oddílu 5.

16. Žalovaní v původním řízení podali proti tomuto rozsudku odvolání u Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [odvolací soud pro Anglii a Wales, občanskoprávní oddělení, Spojené království]. Toto odvolání bylo zamítnuto rozsudkem ze dne 19. srpna 2016. Supreme Court of the United Kingdom (Nejvyšší soud Spojeného království) však rozhodl, že dotčení mohou podat kasační opravný prostředek.

17. Za těchto podmínek se posledně uvedený soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Jaký je správný postup pro účely určení, zda je žaloba zaměstnavatele vůči zaměstnanci či bývalému zaměstnanci (dále jen ‚zaměstnanec‘) ‚věcí týkající se‘ individuální pracovní smlouvy ve smyslu hlavy II oddílu 5 (článků 18 až 21) [Luganské úmluvy II]?
- a) Postačuje pro účely toho, aby žaloba zaměstnavatele vůči zaměstnanci spadala do působnosti článků 18 až 21 [Luganské úmluvy II], že zaměstnavatel *mohl* vytýkané jednání žalovat také jako porušení povinností vyplývajících z individuální pracovní smlouvy zaměstnancem - ačkoli zaměstnavatel v žalobě ve skutečnosti neuplatňuje či nenamítá porušení takové smlouvy, ale žaloba se (například) zakládá na jednom či více žalobních důvodech [dotčených ve věci v původním řízení]?
 - b) Nebo lze považovat za správný ten postup, podle něhož žaloba zaměstnavatele vůči zaměstnanci spadá do působnosti článků 18 až 21 pouze v případě, že povinnost, z níž žaloba vychází, je skutečně povinností vyplývajících z pracovní smlouvy? V případě, že je tento postup správný, vyplývá z toho, že žaloba, která vychází pouze z porušení povinnosti, která byla založena nezávisle na pracovní smlouvě (a případně není povinností, k jejímuž plnění se zaměstnanec ‚dobrovolně zavázal‘), nespadá do působnosti ustanovení oddílu 5?
 - c) V případě, že ani jeden z výše uvedených postupů není správný, jaký postup lze považovat za správný?
- 2) Pokud obchodní společnost a fyzická osoba uzavřou ‚smlouvu‘ (ve smyslu čl. 5 odst. 1 [Luganské úmluvy II]), do jaké míry je nezbytné, aby mezi společností a fyzickou osobou existoval vztah podřízenosti, aby se mohlo jednat o ‚individuální pracovní smlouvu‘ pro účely oddílu 5 [hlavy II

této úmluvy]? Existuje takový vztah v případě, že tato fyzická osoba může určovat (a určuje) podmínky své smlouvy s touto společností a má autonomní kontrolu nad každodenními operacemi společnosti a výkonem své vlastní funkce, avšak akcionář nebo akcionáři této společnosti mají pravomoc tento vztah ukončit?

3) V případě, že se ustanovení hlavy II oddílu 5 [Luganské úmluvy II] použijí pouze na žaloby, které by jinak spadaly do působnosti čl. 5 odst. 1 této úmluvy, jaký je správný postup pro účely určení, zda žaloba spadá do působnosti čl. 5 odst. 1?

a) Lze považovat za správný ten postup, podle něhož žaloba spadá do působnosti čl. 5 odst. 1, pokud by zaměstnavatel mohl tvrdit, že vytýkané jednání je porušením smluvní povinnosti, ačkoli zaměstnavatel ve skutečnosti v žalobě neuplatňuje ani nenamítá porušení takové smlouvy?

b) Nebo lze považovat za správný ten postup, podle něhož žaloba spadá do působnosti čl. 5 odst. 1 pouze v případě, že povinnost, z níž žaloba skutečně vychází, je smluvní povinností? V případě, že je tento postup správný, vyplývá z toho, že žaloba založená pouze na porušení povinnosti, která vznikla nezávisle na pracovní smlouvě (a případně není povinností, k jejímuž plnění se zaměstnanec „dobrovolně zavázal“), nespadá do působnosti čl. 5 odst. 1?

c) V případě, že ani jeden z výše uvedených postupů není správný, jaký postup lze považovat za správný?

4. Za okolností, kdy:

a) společnosti A a B jsou obě součástí jedné skupiny společností;

b) žalovaný X plní fakticky funkci výkonného ředitele této skupiny společností (jako v případě P. Boswortha a skupiny Arcadia [...]); X je zaměstnaný jednou ze společností skupiny, společností A (a je tak zaměstnancem společnosti A) (jako tomu někdy bylo v případě P. Boswortha [...]), a není z pohledu vnitrostátního práva zaměstnancem společnosti B;

c) společnost A zažaluje X a tato žaloba spadá do působnosti článků 18 až 21 [Luganské úmluvy II]; a

d) druhá společnost z téže skupiny, společnost B, rovněž zažaluje X ze stejných žalobních důvodů, které byly základem pro žalobu společnosti A;

jaký je správný postup pro účely určení, zda žaloba společnosti B spadá do působnosti oddílu 5 [Luganské úmluvy II]? A to konkrétně:

– závisí odpověď na tom, zda mezi X a společností B existovala „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu oddílu 5 [hlavy II Luganské úmluvy], a pokud ano, jaký je správný postup pro účely určení, že taková smlouva existovala?

– je třeba považovat společnost B za „zaměstnavatele“ X pro účely hlavy II oddílu 5 [Luganské úmluvy II] nebo žaloba společnosti B vůči X [viz čtvrtá otázka písm. d) výše] spadá do působnosti článků 18 až 21 [Luganské úmluvy II] stejně jako sem spadá žaloba společnosti A vůči X? A to konkrétně:

a) spadá žaloba společnosti B do působnosti článku 18 [Luganské úmluvy II] pouze v případě, že povinnost, z níž žaloba vychází, je povinností vyplývající z pracovní smlouvy uzavřené mezi společností B a X?

b) Nebo tato žaloba spadá do působnosti článku 18 [Luganské úmluvy II], pokud by jednání vytýkané v této žalobě bylo porušením povinnosti z pracovní smlouvy uzavřené mezi společnostmi A a X?

- V případě, že ani jeden z výše uvedených postupů není správný, jaký postup lze považovat za správný?“

18. Předkládací rozhodnutí došlo kanceláři Soudního dvora dne 20. října 2017. Písemná vyjádření předložili Soudnímu dvoru žalovaní v původním řízení, Arcadia, Švýcarská konfederace a Evropská komise. Stejní účastníci s výjimkou Švýcarské konfederace byli zastoupeni při jednání konaném dne 13. září 2018.

IV. Analýza

A. Úvodní poznámky

19. Luganská úmluva II je mezinárodní úmluva zavazující Unii, Evropské sdružení volného obchodu a Švýcarskou konfederaci. Soudnímu dvoru byly jen zřídka předloženy otázky týkající se jejího výkladu. Jedná o nástroj paralelní k nařízení č. 44/2001³, který má stejný předmět a stanoví stejná pravidla pro určení příslušnosti jako toto nařízení. Bohatou judikaturu Soudního dvora týkající se uvedeného nařízení proto lze vztáhnout na odpovídající ustanovení této úmluvy⁴.

20. Otázky položené předkládajícím soudem mají následující právní kontext. Arcadia má za to, že anglické soudy jsou příslušné k projednání jejích žalob vůči žalovaným v původním řízení na základě čl. 6 bodu 1 Luganské úmluvy II. Ty jsou totiž úzce spojeny s obdobnými žalobami směřujícími vůči třem dalším osobám s bydlištěm v Anglii a Walesu⁵.

21. Dotčení nicméně zpochybňují příslušnost těchto soudů. Tvrdí, že se jedná o žaloby „ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv“, které proto spadají do působnosti oddílu 5.

22. V tomto ohledu připomínám, že podle čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II se soudní příslušnost pro žaloby v těchto věcech určuje podle ustanovení oddílu 5. Podle čl. 20 odst. 1 této úmluvy musí být žaloba „zaměstnavatele“ vůči „zaměstnanci“ podána u soudů státu, kde má posledně uvedený bydliště. Podle Soudního dvora mají navíc ustanovení tohoto oddílu vyčerpávající povahu⁶. Pokud by se tedy uvedený oddíl uplatnil, nemohla by se Arcadia dovolávat čl. 6 bodu 1 uvedené úmluvy.

3 – Nařízení Rady (ES) ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42, dále jen „nařízení Brusel I“). Toto nařízení nahradilo úmluvu o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsanou v Bruselu dne 27. září 1968 (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32, dále jen „Bruselská úmluva“). Nedávno bylo samo nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1).

4 – Navíc je třeba za účelem výkladu uvedené úmluvy zohlednit vnitrostátní rozhodnutí týkající se těchto nástrojů. Viz článek 1 protokolu č. 2 o jednotném výkladu [Luganské úmluvy II] a o stálém výboru (Úř. věst. 2007, L 339, s. 27) a rozsudky ze dne 2. dubna 2009, Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, bod 36), a ze dne 20. prosince 2017, Schlömp (C-467/16, EU:C:2017:933, body 46 až 51).

5 – Toto ustanovení stanoví, že „osoba, která má bydliště na území některého státu vázaného touto úmluvou, může být též žalována, je-li žalováno více osob společně, u soudu místa, kde má bydliště některý ze žalovaných, za předpokladu, že právní nároky jsou spojeny tak úzce, že je účelné je vyšetřit a rozhodnout o nich společně, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních“.

6 – Viz rozsudky ze dne 22. května 2008, Glaxosmithkline et Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, body 19 a 20), ze dne 14. září 2017, Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688, bod 51), a ze dne 21. června 2018 Petronas Lubricants Italy (C-1/17, EU:C:2017:993, bod 25).

23. Cílem oddílu 5 je totiž mimo jiné⁷ *chránit zaměstnance*, považovaného za slabší stranu smlouvy prostřednictvím pravidel pro určení příslušnosti, která jsou jeho zájmům příznivější⁸. Za tímto účelem tento oddíl nedává zaměstnavateli žádnou možnost výběru co do příslušnosti k projednání jeho žaloby a poskytuje zaměstnanci výhodu v tom, že může být v zásadě žalován pouze u soudů, jež jsou považovány za jemu nejbližší.

24. Řešení námítky nepříslušnosti vznesené žalovanými v původním řízení záleží na rozsahu působnosti oddílu 5. V tomto ohledu připomínám, že čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II se vztahuje na žaloby „ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv“. Z tohoto znění vyplývají dvě podmínky: jednak musí mezi stranami existovat taková „smlouva“; jednak musí žaloba nějakým způsobem souviset s touto „smlouvou“.

25. Druhá a čtvrtá otázka předkládajícího soudu se týkají hlavně první z těchto podmínek, zatímco první a třetí otázka se vztahuje ke druhé podmínce. Budu se zabývat výkladem pojmu „individuální pracovní smlouva“ (B), poté problematikou vazby, jež musí existovat mezi žalobou a „smlouvou“ (C), a následně se vrátím k pojmu „zaměstnavatel“ ve smyslu oddílu 5 (D).

B. K pojmu „individuální pracovní smlouva“ (druhá otázka)

26. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda takové smlouvy, jaké byly uzavřeny mezi žalovanými v původním řízení a některými společnostmi ze skupiny Arcadia, mohou být kvalifikovány jako „individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu ustanovení oddílu 5. Tento soud se zabývá otázkou, do jaké míry je za účelem této kvalifikace nutné, aby existoval mezi fyzickou osobou a společností, která využívá jejích služeb, vztah podřízenosti. Táže se, zda může takový vztah existovat, pokud fyzická osoba určuje podmínky své smlouvy a má autonomní kontrolu nad každodenními operacemi společnosti a nad výkonem své vlastní funkce, avšak akcionáři této společnosti mají pravomoc tento vztah ukončit. Kromě toho se uvedený soud táže na podmínky, za nichž lze vyvodit pro účely tohoto oddílu existenci takových „smluv“ mezi žalovanými v původním řízení a společnostmi Arcadia, se kterými tito žalovaní formálně neuzavřeli smlouvu⁹.

1. K přípustnosti

27. Jak uvádí předkládající soud, Arcadia před nižšími vnitrostátními soudy nepopřela, že ve vztahu ke každé ze společností, se kterými formálně uzavřeli pracovní smlouvu, byli žalovaní v původním řízení v postavení zaměstnanců. Podle dotčených tedy není odpověď Soudního dvora ohledně této problematiky nezbytná pro vyřešení sporu v původním řízení.

28. Toto stanovisko nesdílím. V rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, zavedené článkem 267 SFEU, je věcí pouze vnitrostátního soudu, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru¹⁰.

7 – Pravidla pro určení příslušnosti stanovená Luganskou úmluvou II a nařízením Brusel I mají v obecné rovině za cíl zajistit právní jistotu. Musí tak vykazovat vysokou míru předvídatelnosti: žalobci má být umožněno snadno určit soud, ke kterému může podat návrh, a žalovanému rozumně předvídat, u kterého soudu může být žalován. Tato pravidla mají kromě toho zajistit řádný výkon spravedlnosti. Viz rozsudky ze dne 19. února 2002, *Besix* (C-256/00, EU:C:2002:99, bod 26), a ze dne 10. dubna 2003, *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, bod 16).

8 – Viz bod 13 odůvodnění nařízení Brusel I, jakož i rozsudky ze dne 19. července 2012, *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:491, bod 44), a ze dne 21. června 2018, *Petronas Lubricants Italy* (C-1/17, EU:C:2018:478, bod 23).

9 – Tímto druhým bodem se předkládající soud zabývá v rámci své čtvrté otázky. Považuji však za potřebné věnovat se mu již zde.

10 – Viz zejména rozsudek ze dne 14. března 2013, *Allianz Hungária Biztosító a další* (C-32/11, EU:C:2013:160, bod 19, jakož i citovanou judikaturu).

29. Domnívám se, že Arcadia tuto skutečnost nepopřela proto, že původně měla za to, že existence pracovní smlouvy v hmotněprávním smyslu sama o sobě naplňovala kvalifikaci „individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu ustanovení oddílu 5. Poté však skupina změnila názor a důsledně odmítá tuto kvalifikaci. Účastníci ve všech fázích vnitrostátního řízení dále vedli debatu o tom, zda existovaly takové „smlouvy“ mezi žalovanými v původním řízení a společnostmi ze skupiny, se kterými žalovaní formálně neuzavřeli smlouvu¹¹. Odpověď Soudního dvora je tedy zjevně nezbytná.

2. K věci samé

30. Je nutné připomenout, že v době rozhodné z hlediska skutkového stavu žalovaní v původním řízení vykonávali pro skupinu Arcadia funkce ředitelů společností ve smyslu práva obchodních společností. Konkrétně P. Bosworth byl *de facto*¹² *chief executive officer* (CEO) skupiny a C. Hurley byl jejím *de facto chief financial officer* (CFO). Dotyční byli kromě toho řediteli *de iure* / *de facto*¹³ Arcadia London, Arcadia Switzerland a Arcadia Singapore.

31. Oba žalovaní v původním řízení měli mimoto uzavřenou pracovní smlouvu ve smyslu hmotněprávním¹⁴ s určitou společností skupiny Arcadia. Totožnost této společnosti se nicméně v průběhu doby měnila, žalovaní byli střídavě zaměstnáváni především Arcadia London a Arcadia Singapore – ale nikoli Arcadia Switzerland. Jednotlivé smlouvy uváděly, že dotčení mají vykonávat přesně vymezené funkce ředitelů pouze pro společnost, která je zaměstnávala. Jediná odměna, kterou od skupiny pobírali, byla odměna stanovená v těchto smlouvách, vyplácená zaměstnávající společností za tyto přesně vymezené funkce.

32. V tomto kontextu je třeba si nejprve položit otázku, zda za účelem použití pravidel pro určení příslušnosti stanovených v Luganské úmluvě II je třeba nejprve odlišit vztahy existující mezi žalovanými v původním řízení a společnostmi skupiny Arcadia, se kterými tyto formálně uzavřeli smlouvu v hmotněprávním smyslu, od vztahů existujících mezi žalovanými a jinými společnostmi této skupiny. Nejsem o tom přesvědčen, a to ze dvou důvodů.

33. Zprvce pojem „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II musí být vykládán nikoli s odkazem na *lex causae* nebo *lex fori*, ale autonomně, aby bylo zajištěno jednotné uplatňování pravidel pro určení příslušnosti stanovených touto úmluvou ve všech jejích smluvních státech¹⁵.

11 – Viz Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [odvolací soud pro Anglii a Wales, občanskoprávní oddělení, Spojené království], 19. srpna 2016, Peter Miles Bosworth a Colin Hurley v. Arcadia Petroleum Ltd a další, [2016] EWCA Civ 818, body 90 a 91.

12 – Ředitelem *de facto* je osoba, která sice nebyla formálně jmenována ředitelem společnosti, avšak fakticky takovou funkci vykonává.

13 – P. Bosworth byl v určité době jmenován ředitelem Arcadia Singapore, zatímco C. Hurley byl jmenován ředitelem Arcadia London a poté Arcadia Singapore. Nezávisle na těchto jmenováních dotčení vykonávali ve skutečnosti tyto funkce pro všechny dotčené společnosti Arcadia, a to po celou rozhodnou dobu z hlediska sporu v původním řízení.

14 – Z předkládajícího rozhodnutí jasně nevyplyvá, zda tato kvalifikace byla učiněna na základě *lex causae* nebo *lex fori*.

15 – Viz rozsudek ze dne 10. září 2015, Holterman Ferho Exploitatie a další (C-47/14, dále jen „rozsudek Holterman“, EU:C:2015:574, body 35 až 37).

34. Pokud jde o tuto autonomní definici, z rozsudku Holterman vyplývá, že taková „individuální pracovní smlouva“ existuje, pokud osoba vykonává po určitou dobu ve prospěch jiné osoby a pod jejím vedením činnosti, za které protihodnotou pobírá odměnu¹⁶. Existence takové „smlouvy“ je tedy dána, jakmile jsou ve skutečnosti naplněny znaky *pracovněprávního vztahu* – plnění, odměna a podřízenost. Jak tvrdí žalovaní v původním řízení, Švýcarská konfederace i Komise, mezi dvěma osobami může existovat taková „smlouva“, aniž je uzavřena smlouva ve smyslu použitelného hmotného práva, a pracovněprávní vztah je tak pouze faktický¹⁷.

35. Upřesňuji, že tento výklad nevybočuje ze znění oddílu 5, jelikož výraz „individuální pracovní smlouva“ nevyžaduje formální uzavření smlouvy ve smyslu hmotného práva. Tento výraz se ostatně používá v nástrojích zavazujících členské státy nebo Unii v oblasti mezinárodního práva soukromého již od uzavření Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy otevřené k podpisu v Římě dne 19. června 1980¹⁸. Při uzavírání této úmluvy byl však uvedený výraz upřednostněn před výrazem „pracovněprávní vztah“ navrhovaným v důvodové zprávě k uvedené úmluvě zejména proto, že posledně uvedený výraz nebyl znám v některých vnitrostátních právních řádech¹⁹. Bylo by tedy chybou stavět proti sobě v rámci oddílu 5 „smlouvu“ a „vztah“²⁰.

36. Neexistence formální smlouvy v hmotněprávním smyslu mezi žalovanými v původním řízení a danou společností Arcadia proto nevylučuje, aby byla existence „smlouvy“ pro účely ustanovení oddílu 5 dovozena ze skutkového stavu. Smlouvy uzavřené mezi dotýčnými a ostatními společnostmi ze skupiny naopak nebudou nutně považovány za „individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu uvedeného oddílu.

37. Zadruhé z předkládajícího rozhodnutí vyplývá, že nezávisle na ustanoveních dotčených smluv různá pracovní zařazení žalovaných v původním řízení jakožto zaměstnanců té či oné společnosti Arcadia a jejich pohyb uvnitř skupiny ve skutečnosti neměnily povahu funkcí, které tito zastávali, ani neměly dopad na jejich role CEO a CFO *všech společností Arcadia a samotné skupiny*. Tato pracovní zařazení byla celkově vzata čistě formální. Uvedené smlouvy byly sepsány buď samotnými zúčastněnými nebo podle jejich pokynů, oni sami *určovali* nejen podmínky těchto smluv, ale též to, že *uzavřou takovou smlouvu s určitou společností spíše než s jinou*²¹.

38. Je tedy třeba dále určit, zda vztah, který existoval mezi žalovanými v původním řízení jakožto řediteli, a *každou ze společností Arcadia*, může být posouzen jako „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu ustanovení oddílu 5, a to nezávisle na existenci či neexistenci formální smlouvy mezi nimi v daném okamžiku.

16 – Viz rozsudek Holterman, body 39 až 45 a 49. Soudní dvůr taktéž odkázal v prvních dvou bodech na skutečnost, že mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem je trvalý vztah, který zaměstnance zařazuje do rámce určité organizace provozu podniku zaměstnavatele. To, že Soudní dvůr nepřevzal tento prvek do své odpovědi v bodě 49 tohoto rozsudku a do svého výroku, však podle mého názoru znamená, že jej nepovažuje za *podmínku* kvalifikace smlouvy jakožto „individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu oddílu 5, ale za pouhý *popis* tohoto typu smlouvy.

17 – Obdobně viz Zpráva o Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, Mario Giuliano, profesor na univerzitě v Miláně, a Paul Lagarde, Profesor na univerzitě Paris I (Úř. věst. 1980, C 282, s. 1), zvláště s. 25. Viz též Baker Chiss, C., „Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Compétence – Règles de compétences spéciales – Règles de compétence protectrices des parties faibles – Contrat de travail – Articles 20 à 23 du règlement (UE) n° 1215/2012“, *JurisClasseur Droit international*, fasc. 584-155, 15. září 2014, § 29 až 38 a 46; Merrett, L., *Employment Contracts in Private International Law*, Oxford University Press, 2011, s. 62-77, a Grušić, U., *The European Private International Law of Employment*, Cambridge University Press, 2015, s. 78-83.

18 – Úř. věst. 2005, C 169, s. 10.

19 – Viz Grušić, U., op. cit., s. 61 a 62.

20 – Takový výklad je ostatně zásadní pro naplnění cíle ochrany sledovaného oddílem 5. Výklad pojmu „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu tohoto oddílu musí být dostatečně široký, aby pokryl všechny zaměstnance, kteří potřebují ochranu, včetně těch s „atypickým“ pracovněprávním vztahem bez skutečné smlouvy, avšak stejně tak závislých na svém zaměstnavateli.

21 – Arcadia ostatně uvedla před vnitrostátními soudy, že rozhodnutí žalovaných v původním řízení být formálně zaměstnání Arcadia London nebo Arcadia Singapore, ale nikoli Arcadia Switzerland, lze jednoduše vysvětlit tím, že odváděli daně ve Švýcarsku podle daňového režimu, který zakazuje jakoukoli placenou práci v tomto státě. Viz Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [odvolací soud (pro Anglii a Wales), (občanskoprávní oddělení)], (odvolací soud), 19. srpen 2016, Peter Miles Bosworth a Colin Hurley v. Arcadia Petroleum Ltd a další, [2016] EWCA Civ 818, bod 71.

39. Přijetím funkce ředitele společnosti jednotlivec svobodně přijímá povinnosti, které jsou s ní spojené. Stejně tak společnost, která svěruje funkci tomuto jednotlivci, svobodně přijímá ve vztahu k němu určité povinnosti. Funkce ředitele společnosti je konkrétně zpravidla vykonávána za úplatu²². Mezi společnostmi a ředitelem tedy existují svobodně přijaté povinnosti spadající pod pojem „nároky ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 Luganské úmluvy II a nařízení Brusel I. Podle mého názoru je tomu tak bez ohledu na to, zda byl tento ředitel formálně jmenován (ředitel *de iure*), nebo se ve skutečnosti jako ředitel chová i bez takového jmenování (ředitel *de facto*)²³.

40. V rámci „smluvních povinností“ zavazujících takto ředitele a společnost poskytuje první z nich druhému plnění za odměnu. Podle vysvětlení obsaženého v bodě 34 tohoto stanoviska musí být jejich vztah kvalifikován jako „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu oddílu 5 pouze tehdy, pokud je ředitel při výkonu své funkce podřízen společnosti.

41. V tomto ohledu Soudní dvůr v rozsudku Holterman rozhodl, že pro účely oddílu 5 musí být existence vztahu podřízenosti „posouzena v rámci každého konkrétního případu v závislosti na všech znacích a okolnostech charakterizujících vztahy, které existují mezi stranami“. Soudní dvůr taktéž uvedl, že ředitel, který vlastní podíl na základním kapitálu společnosti v míře dostatečné pro to, aby mohl „nezanedbatelným“ způsobem ovlivňovat osoby mající pravomoc dávat mu pokyny a kontrolovat jejich provádění, není ve vztahu podřízenosti k této společnosti²⁴.

42. Bylo by chybou vykládat tyto úvahy *a contrario* v tom smyslu, že ředitel, který nevlastní podíl ve společnosti, jako tomu bylo v případě žalovaných v původním řízení, je už jen z tohoto důvodu podřízen společnosti. Ačkoli Soudní dvůr v tomto rozsudku uvedl okolnost, která v každém případě vylučuje podřízenost, nevyslovil se k prvkům, kterými se podřízenost vyznačuje.

43. Pokud jde o tyto prvky, lze vycházet z judikatury Soudního dvora týkající se pojmu „zaměstnanec“ ve smyslu článku 45 SFEU a některých směrnic pro harmonizaci. Podle této judikatury se vztah podřízenosti vyznačuje tím, že zaměstnanec je pod vedením jiné osoby, která mu nejen ukládá úkoly, které má splnit, ale zejména způsob jejich splnění, přičemž zaměstnanec musí dodržovat jeho pokyny a vnitřní předpisy. Pro účely určení existence takového vztahu podřízenosti je třeba vycházet z toho, zda zaměstnanec disponuje volností a pružností co do pracovní doby, místa a podmínek výkonu svěřených úkolů nebo z dohledu a kontroly vykonávané zaměstnavatelem nad způsobem výkonu pracovní činnosti zaměstnancem²⁵.

44. Z toho vyplývá, jak tvrdí Arcadia a Švýcarská konfederace, že ředitel je v podřízeném vztahu ke společnosti pouze pod podmínkou, že je při výkonu a organizaci své funkce pod skutečným vedením jiné osoby. Existenci takového vedení je nutno posoudit s ohledem na povahu dotčené funkce, na rámec, v níž je vykonávána, na rozsah pravomocí zúčastněného a na jeho skutečnou kontrolu ze strany společnosti²⁶.

22 – Tak tomu bylo i v tomto případě. Skutečnost, že odměna žalovaných v původním řízení byla vyplácena pouze některými společnostmi skupiny Arcadia, je podle mého názoru zcela nerozhodná. Forma úplaty a způsob jejího vyplácení nejsou důležité. Viz obdobně rozsudek ze dne 19. prosince 2013, Corman-Collins (C-9/12, EU:C:2013:860, body 39 a 40).

23 – Viz rozsudek Holterman, body 53 a 54. Viz taktéž k pojmu „nároky ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I rozsudky ze dne 17. června 1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268, bod 15), a ze dne 17. září 2002, Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, bod 23).

24 – Viz rozsudek Holterman, body 46 a 47.

25 – Viz rozsudky ze dne 3. července 1986, Lawrie-Blum (66/85, EU:C:1986:284, bod 18), ze dne 13. ledna 2004, Allonby (C 256/01, EU:C:2004:18, bod 72), ze dne 4. prosince 2014, FNV Kunsten Informatie en Media (C 413/13, EU:C:2014:2411, body 36 a 37), jakož i ze dne 20. listopadu 2018 Sindicatul Familia Constanța a další (C 147/17, EU:C:2018:926, bod 45).

26 – Obdobně viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2010, Danosa (C-232/09, EU:C:2010:674, bod 47) a v tomto smyslu stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci Holterman Ferho Exploitatie a další (C-47/14, EU:C:2015:309, bod 32).

45. V případě ředitelů společností, jako jsou žalovaní v původním řízení, kteří podle informací poskytnutých předkládajícím soudem jakožto CEO a CFO *mají ty nejširší pravomoci při řízení společnosti a při jednání jejím jménem a na její účet a mají veškerou autonomní kontrolu nad každodenními operacemi společnosti a výkonem své vlastní funkce* – což v tomto případě dokládá skutečnost, že jejich pracovní smlouvy byly sepsány přímo jimi nebo v rámci jejich odpovědnosti, že určovali podmínky těchto smluv a svého formálního zaměstnavatele – však nelze tvrdit, že jsou ve svých funkcích v podřízeném vztahu ke společnosti.

46. Na rozdíl od toho, co tvrdí žalovaní v původním řízení, nelze konkrétně zaměňovat podřízenost a obecné pokyny, které ředitel dostává od akcionářů ohledně směřování podnikání společnosti. Tyto obecné pokyny *se netýkají výkonu samotné funkce ředitele nebo způsobu, jakým ji organizuje*. Ředitel společnosti je pověřen jednat za společnost a z tohoto titulu může dostávat přiměřené pokyny týkající se svých úkolů. Ze stejných důvodů nejsou kontrolní mechanismy stanovené zákonem ve vztahu k akcionářům samy o sobě znakem vztahu podřízenosti. Každý zmocněnec musí určitým způsobem skládat účty svému zmocniteli. Pouhá okolnost, že titíž akcionáři mají pravomoc ředitele odvolat, navíc nepostačuje k tomu, aby zde takový vztah byl dán. Skutečnost, že mají tuto odvolávací pravomoc, neznamená, že zasahují do způsobu řízení společnosti. I zde jako u každého zmocnění platí, že zmocnitel může jednostranně ukončit vztah se svým zmocněncem, což samo o sobě nedokládá podřízenost.

47. S ohledem na výše uvedené jsem toho názoru, že v projednávané věci zajisté existovaly mezi žalovanými v původním řízení a každou ze společností Arcadia vzájemné „smluvní závazky“ spadající do působnosti čl. 5 bodu 1 Luganské úmluvy II. Tyto závazky byly někdy formalizovány do podoby smluv, jindy nikoli. V žádném případě však tyto závazky nelze kvalifikovat jako „individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu ustanovení oddílu 5.

48. Na rozdíl od toho, co tvrdí žalovaní v původním řízení, tento výklad nezpochybňují ani rozsudky Danosa²⁷ a Balkaya²⁸. V tomto ohledu připomínám, že v prvním rozsudku Soudní dvůr v souvislosti se směrnicí 92/85/EHS²⁹ rozhodl, že ačkoli „nelze vyloučit“, že členové řídicích orgánů společnosti nespádají pod pojem „zaměstnanec“ ve smyslu této směrnice, „s ohledem na zvláštní funkci, která je jim svěřena, jakož i s ohledem na rámec, v němž je tato funkce vykonávána, a na způsob, jakým se tak děje“, je člen řídicího orgánu podřízen společnosti, pokud (1) je nedílnou součástí společnosti, (2) je povinen skládat účty jinému orgánu společnosti a spolupracovat s ním a (3) může být odvolán valnou hromadou společníků³⁰. V rozsudku Balkaya³¹ Soudní dvůr použil toto odůvodnění i v souvislosti se směrnicí 98/59/ES³² a za pomoci podobných skutečností kvalifikoval člena řídicího orgánu jako „zaměstnance“ ve smyslu této směrnice.

27 – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2010 (C-232/09, EU:C:2010:674).

28 – Rozsudek ze dne 9. července 2015 (C-229/14, EU:C:2015:455).

29 – Směrnice Rady ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (desátá zvláštní směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS) (Úř. věst. 1992, L 348, s. 1).

30 – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2010, Danosa (C-232/09, EU:C:2010:674, body 48 až 51).

31 – Rozsudek ze dne 9. července 2015 (C-229/14, EU:C:2015:455, body 37 až 41).

32 – Směrnice Rady ze dne 20. července 1998 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se hromadného propouštění (Úř. věst. 1998, L 225, s. 16; Zvl. vyd. 05/03, s. 327).

49. Výklad pojmu poskytnutý Soudním dvorem v jedné oblasti právních předpisů Unie však nemůže být automaticky převzat v jiné oblasti³³. Jak jsem uvedl, jedná se pouze o zdroj inspirace. Pojem „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu ustanovení oddílu 5 musí být vykládán zejména s ohledem na systém a na cíle Luganské úmluvy II a nařízení Brusel I³⁴, jakož i na obecné zásady vyplývající z vnitrostátních právních řádů³⁵. Na tyto nástroje mohou být uvedena předchozí rozhodnutí použita pouze s obezřetností. Podotýkám dále, že v rozsudku Holterman Soudní dvůr *expressis verbis* nepoužil tuto judikaturu, pouze na ní příležitostně odkázal.

50. V tomto ohledu podotýkám, že tři ukazatele užívané Soudním dvorem v rozsudku Danosa³⁶ pro rozhodnutí, že člen řídicího orgánu společnosti je „zaměstnancem“ ve smyslu směrnice 92/85, jsou přítomny u drtivé většiny z nich. Do určité míry je totiž takový člen řídicího orgánu (1) „nedílnou součástí“ společnosti, (2) je povinen skládat účty jinému orgánu společnosti – správní nebo dozorčí radě, valné hromadě společníků atd. - a (3) může být takovým orgánem odvolán.

51. Ačkoli Soudní dvůr rozhodl v rozsudcích Danosa³⁷ a Balkaya³⁸ rozšířit na členy řídicích orgánů společností ochranu proti propouštění zaručenou v harmonizačních směrniciích Unie, použití argumentace uvedené v těchto rozsudcích na pravidla pro určování příslušnosti stanovená v nařízení Brusel I a v Luganské úmluvě II by mělo za následek, že velká část sporů mezi společnostmi a členy jejich řídicích orgánů by byla posuzována z hlediska pojmu „individuální pracovní smlouva“, a spadala by tak pod ustanovení oddílu 5.

52. V tomto ohledu považuji za nutné připomenout, že ve vnitrostátních právních řádech členských států spadá vztah mezi společnostmi a členy jejich řídicích orgánů nikoli do oblasti pracovního práva, nýbrž do oblasti *práva společnosti*. Ředitelé jsou orgány společnosti. Funkce ředitele a s ní spojená práva a povinnosti vyplývají ze stanov společnosti a ze zákonných ustanovení, která se na ni vztahují. V některých členských státech včetně Spojeného království je zajištěno možné, aby členové řídicích orgánů a společnosti upravili svá vzájemná práva povinnosti ve smlouvě – ať už ve smlouvě o správě, v příkazní smlouvě nebo v pracovní smlouvě³⁹. Podstata jejich vztahu však spadá do práva společností.

53. Spory týkající se odpovědnosti členů řídicích orgánů vůči společnosti a jejím akcionářům, jako je i spor v projednávané věci, jsou konkrétně spory spadající do práva společností, které je v právních řádech členských států zpravidla tvořeno zvláštními ustanoveními, jež upravují podmínky a rozsah této odpovědnosti⁴⁰.

33 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. dubna 2009, Falco Privatstiftung et Rabitsch (C-533/07, EU:C:2009:257, body 33 až 40), jakož i mé stanovisko ve spojených věcech Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:312, bod 112).

34 – Viz stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci Holterman Ferho Exploitatie a další (C-47/14, EU:C:2015:309, bod 25).

35 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 3. října 2013, Schneider (C-386/12, EU:C:2013:633, bod 18), ze dne 19. prosince 2013, Corman-Collins (C-9/12, EU:C:2013:860, bod 28), a ze dne 14. července 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, bod 23).

36 – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2010 (C-232/09, EU:C:2010:674).

37 – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2010 (C-232/09, EU:C:2010:674).

38 – Rozsudek ze dne 9. července 2015 (C-229/14, EU:C:2015:445).

39 – Viz stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci Holterman Ferho Exploitatie a další (C-47/14, EU:C:2015:309, poznámka pod čarou na straně 28). Viz Companies Act 2006, část 10, kapitola 5, § 227 nadepsaná „Director's service contracts“. Naproti tomu v jiných členských státech, mimo jiné ve Francii, je kumulace členství v řídicím orgánu a pracovní smlouvy možná pouze v případě, že člen řídicího orgánu vykonává funkce technické povahy odlišné od funkce spojené s členstvím v řídicím orgánu. V takovém případě má dotčený *dva na sobě nezávislé statusy*: funkci člena řídicího orgánu, která se řídí právem společností, a funkci zaměstnance podléhající ochranným pracovní právním předpisům, přičemž tento člen řídicího orgánu dostává dvě různé odměny. Viz Bavoze, F., „dirigeants salariés et assimilés. - Affiliation au régime des salariés. - Conditions de cumul d'un contrat de travail et d'un mandat social“, *JurisClasseur*, sv. S-7510, 7. únor 2018.

40 – Viz například čl. L.223-22 francouzského obchodního zákoníku, články 236 a následující Ley de Sociedades de Capital (španělský zákon o kapitálových společnostech), ze dne 2. července 2010 (BOE č. 161, ze dne 3. července 2010, s. 58472) a články 361 a 363 až 365 Selskabsloven (dánský zákon o společnostech). Tato pravidla byla jen částečně harmonizována články 106 a 152 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 ze dne 14. června 2017 o některých aspektech práva obchodních společností (Úř. věst. 2017, L 169, s. 46). Viz též článek 51 nařízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE) (Úř. věst. 2001, L 294, s. 1).

54. Tak výrazný nesoulad mezi kvalifikací ve vnitrostátních právních řádech a kvalifikací pro účely Luganské úmluvy II a nařízení Brusel I by ztížil použití těchto nástrojů a předvídatelnost pravidel pro určení příslušnosti, která jsou v nich stanovena. Praktické nevýhody, které by přinesla všeobecná aplikace oddílu 5 na členy řídicích orgánů společností, by se navíc neslučovaly se zvláštní povahou sporů týkajících se jejich odpovědnosti a nebyly by v souladu s cílem spočívajícím v řádném výkonu spravedlnosti. V této oblasti je obvyklým řešením solidární odpovědnost jednotlivých členů řídicích orgánů společnosti za škody způsobené společností při jejím vedení⁴¹. Pokud by se však použil oddíl 5, musela by být každá z těchto osob žalována zvlášť u soudů svého bydliště, aniž by bylo možné seskupit tyto spory pro řízení před jedním soudním orgánem.

55. Kromě toho připomínám, že pravidla pro určení příslušnosti stanovená v nařízení Brusel I a přeneseně též pravidla stanovená v Luganské úmluvě II musí být vykládána koherentně s kolizními normami stanovenými v nařízení Řím I⁴². Ačkoli toto nařízení obsahuje v článku 8 ustanovení týkající se „individuálních pracovních smluv“, v čl. 1 bodě 2 pod písm. f) zároveň stanoví, že se nevztahuje na „otázky upravené právem obchodních společností“, týkající se například „vnitřního uspořádání“ těchto společností.

56. V tomto ohledu je všeobecně přijímáno, že do této kategorie spadají otázky spojené s pravomocemi a fungováním orgánů společnosti včetně členů řídicích orgánů a jejich odpovědnosti vůči společnosti a jejím akcionářům nebo společníkům v případě nesprávného užití těchto pravomocí⁴³. S ohledem na toto vyloučení upravené nařízením Řím I se právo rozhodné pro tyto otázky určuje na základě *kolizních norem jednotlivých členských států*.

57. S ohledem na výše uvedené silně pochybuji o tom, že unijní normotvůrce a tvůrci Luganské úmluvy II měli v úmyslu rozšířit použití oddílu 5 na spory týkající se občanskoprávní odpovědnosti členů řídicích orgánů. Jsou zde navíc ve hře zcela jiné zájmy než zájmy v oblasti odpovědnosti zaměstnanců vůči jejich zaměstnavatelům. Panuje zde jiný druh rovnováhy a pravidla mezinárodního práva soukromého k ní přispívají⁴⁴.

58. Pro účely ustanovení oddílu 5 jinými slovy není možné zvolit stejný výklad pojmu „podřízenost“, jaký užil Soudní dvůr v rozsudcích Danosa⁴⁵ a Balkaya⁴⁶, pokud nemá dojít k naprostému smíšení pravidel pracovního práva a pravidel práva společností, které může být opodstatněné v kontextu těchto rozsudků, ale které by bylo krajně nevhodné v rámci pravidel pro určení příslušnosti stanovených v Luganské úmluvě II.

59. Výklad navrhaný v bodech 45 až 47 tohoto stanoviska nemůže zpochybnit ani argument žalovaných v původním řízení, podle něhož pravidla oddílu 5 nerozlišují mezi kategoriemi zaměstnanců. Nenavrhuji totiž Soudnímu dvoru, aby činil rozdíly mezi podřízenými zaměstnanci, které tvůrci Luganské úmluvy II nezamýšleli. Navrhuji pouze, aby zvolil za účelem aplikace tohoto oddílu takové pojetí pojmu „podřízenost“, které zohlední specifika práva společností a realitu v oblasti výkonu funkcí v řídicích orgánech.

41 – Viz například článek L. 223-22 francouzského obchodního zákoníku a článek 237 španělského zákona o kapitálových společnostech.

42 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. 2008, L 177, s. 6). Viz bod 7 odůvodnění uvedeného nařízení, jakož i rozsudek ze dne 21. ledna 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic (C-359/14 a C-475/14, EU:C:2016:40, body 43 až 45).

43 – Je taktéž všeobecně přijímáno, že tyto otázky spadají do *lex societatis*. Viz výše uvedenou zprávu Giuliano-Lagarde, s. 12; Kasační soud, 1. občanskoprávní senát (Francie), 1. července 1997, č. 95-15.262, M. X v. Société Africatours; Cohen, D., „La responsabilité civile des dirigeants sociaux en droit international privé“, *Revue critique de droit international privé*, 2003, p. 585, a Menjucq, M., *Droit international et européen des sociétés*, LGDJ, Paris, 2011 (3. vydání), s. 116-117.

44 – Je třeba citlivě vyvažovat cíl chránit zájmy společníků a zajistit potřebnou důvěru v řádné fungování každé společnosti prostřednictvím záruk, že členové řídicích orgánů budou pod hrozbou odpovědnosti a sankce jednat rozumně, a nutnost neochromit řízení společností systematickou a nepřiměřenou odpovědností, jelikož výkon řídicích funkcí je spojen s určitou mírou rizika. Viz Guyon, Y., „Responsabilité civile des dirigeants“, *JurisClasseur Sociétés Traité*, § 1 a citovaná právní nauka.

45 – Rozsudek ze dne 11. listopadu 2010 (C-232/09, EU:C:2010:674).

46 – Rozsudek ze dne 9. července 2015 (C-229/14, EU:C:2015:455).

60. S ohledem na všechny předcházející úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na druhou otázku tak, že ředitel společnosti, který je zcela nezávislý a má kontrolu nad každodenními operacemi společnosti, kterou zastupuje, a nad výkonem své vlastní funkce, není ve vztahu podřízenosti k této společnosti, a v důsledku toho mezi ním a společností neexistuje „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II. Okolnost, že akcionáři uvedené společnosti mají pravomoc ředitele odvolat, tento výklad nezpochybňuje.

C. K testu určujícímu, zda je žaloba „věcí týkající se“ individuální pracovní smlouvy (první a třetí otázka)

61. Především, že pokud by Soudní dvůr rozhodl, – jak navrhuji – že se ve vztahu mezi řediteli s tak širokými pravomocemi, jako byli žalovaní v původním řízení, a společnostmi, pro které vykonávali své funkce, nemůže jednat o „individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II, nebylo by nutné odpovídat na první a třetí otázku předkládajícího soudu. Budu se jimi tedy zabývat pouze subsidiárně.

62. Připomínám, že v tomto případě žaloby podané společností Arcadia proti žalovaným v původním řízení spočívají v zásadě v deliktu konspirace s cílem způsobit škodu protiprávními prostředky (*unlawful means conspiracy*) a v porušení fiduciární povinnosti (*breach of fiduciary duty*). V anglickém právu jde o právní základ *deliktní* povahy (*tort*).

63. V tomto kontextu se předkládající soud v první a třetí otázce táže, zda žaloba, jejímiž účastníky jsou strany „individuální pracovní smlouvy“ a jejímž právním základem je taková deliktní odpovědnost, může spadat pod oddíl 5, případně podle jakých kritérií.

64. Podle Arcadia se oddíl 5 na její žaloby nepoužije, protože tyto *jsou založeny nikoli na povinnosti vyplývající z pracovních smluv žalovaných v původním řízení*⁴⁷, ale na porušení povinností vyplývajících ze zákona, *kteří existují nezávisle na těchto smlouvách*. Uvedený oddíl je totiž svou povahou součástí kategorie „nároky ze smlouvy“ upravené v čl. 5 bodu 1 Luganské úmluvy II. Žaloba s takovým právním základem přitom podle ní spadá do „věcí týkajících se deliktní odpovědnosti“ ve smyslu článku 5 bodu 3 této úmluvy, a použití tohoto oddílu je tedy u ní vyloučeno.

65. Naproti tomu žalovaní v původním řízení tvrdí, že za účelem použití oddílu 5 je rozhodujícím kritériem nezávisle na normě hmotného práva, na níž zaměstnavatel staví svoji žalobu, zda vytýkané jednání *může představovat porušení smluvních povinností* vyplývajících z individuální pracovní smlouvy, jehož by se byl mohl dovolávat⁴⁸. Tak je tomu totiž v daném případě. V tomto ohledu je nesporné, že Arcadia mohla své žaloby založit na porušení výslovných či tacitních smluvních povinností (*breach of express and/or implied contractual duties*) vyplývajících z pracovních smluv zúčastněných⁴⁹. Uvedený oddíl se tedy podle nich na spor v původním řízení použije.

66. S ohledem na argumenty účastníků sporu v původním řízení a s cílem dát vyčerpávající odpověď na otázky předkládajícího soudu považuji nejprve za nutné vrátit se obecně k problematice žalob mezi stranami smlouvy založených na deliktní odpovědnosti a analyzovat možná řešení v této oblasti v rámci čl. 5 bodu 1 a čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I a Luganské úmluvy II (1). Poté vysvětlím důvody, pro které se domnívám, že oddíl 5 vyžaduje jiné řešení (2).

47 – Kritérium, kterého se v podstatě týká první a třetí předběžná otázka, písm. b).

48 – Kritérium, kterého se v podstatě týká první a třetí předběžná otázka, písm. a).

49 – Což tato skupina ostatně učinila ve své původní žalobě předtím, než změnila názor, a to poté, co se žalovaní v původním řízení dovolávali použití oddílu 5.

1. Problematika žalob z deliktní odpovědnosti vznesených mezi stranami smlouvy

67. V teoretické rovině v oblasti občanskoprávní odpovědnosti závisí rozdíl mezi tím, co spadá do oblasti nároků ze smlouvy, a tím, co spadá do oblasti odpovědnosti deliktní, na povaze závazku, jehož se dovolává žalobce vůči žalovanému. V podstatě se jedná o to určit, zda tento závazek spočívá v porušení povinnosti vyplývající přímo ze zákona a působící tak vůči všem (jedná se tedy o závazek z deliktu), nebo zda vyplývá ze souhlasného projevu vůle dvou osob (a jedná se tedy o závazek ze smlouvy)⁵⁰.

68. Může však dojít k tomu, že jedno a totéž škodlivé jednání představuje současně porušení závazku ze smlouvy a porušení zákonné povinnosti působící vůči všem. Jedná se zde o *souběh odpovědností* (či souběh závazků smluvních a deliktních).

69. Podvod vytýkaný skupinou Arcadia žalovaným v původním řízení zakládá takový souběh odpovědností. V anglickém právu totiž existuje obecná povinnost nedopouštět se konspirace za účelem způsobení škody jinému. Porušení této povinnosti zakládá občanskoprávní delikt (*tort of conspiracy*). Nezávisle na tom pak jednání, kterým zaměstnanec škodí svému zaměstnavateli, představuje porušení smluvní povinnosti loajality. Škodlivé jednání tedy potenciálně zakládá dva různé druhy odpovědnosti.

70. Při takovém souběhu odpovědností ponechávají některé vnitrostátní právní řády včetně práva anglického žalobci na výběr, zda založí žalobu vůči smluvnímu partnerovi na deliktní odpovědnosti nebo na smluvní odpovědnosti⁵¹. Naproti tomu jiné právní řády včetně práva francouzského v *zásadě vylučují takovou možnost výběru* v souladu se zásadou „zákazu dvojí odpovědnosti“: žalobce se nemůže dovolávat mimosmluvní povinnosti vůči svému smluvnímu partnerovi, pokud vytýkané skutečnosti představují též porušení smluvního závazku.

71. Nařízení Brusel I a Luganská úmluva II přebírají rozlišování mezi „nároky ze smlouvy“ (čl. 5 bod 1) a „věcmi týkajícími se deliktní odpovědnosti“ (čl. 5 bod 3) a stanoví rozdílná pravidla pro určení příslušnosti podle toho, zda žaloba spadá do jedné či druhé kategorie. Problematika souběhu odpovědnosti se tedy vyskytuje i u těchto právních nástrojů. V tomto kontextu je třeba položit si otázku, zda je rozhodnutí žalobce postavit svoji žalobu vůči smluvnímu partnerovi na smluvní odpovědnosti nebo na deliktní odpovědnosti určující pro určení soudní příslušnosti.

72. Soudní dvůr se touto otázkou zabýval poprvé v rozsudku Kalfelis⁵². Věc, v níž byl vydán tento rozsudek, se týkala fyzické osoby žalující svoji banku o náhradu škody, kterou utrpěla v rámci burzovních operací, přičemž žaloba se opírala současně o (1) smluvní odpovědnost, (2) deliktní odpovědnost a (3) bezdůvodné obohacení (kvazismluvní odpovědnost). Vystala zde konkrétně otázka, zda je soud příslušný podle čl. 5 bodu 3 Bruselské úmluvy pro rozhodnutí o deliktní odpovědnosti příslušný taktéž pro rozhodnutí o odpovědnosti založené na smluvním a kvazismluvním základě.

73. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že pojem „věci týkající se deliktní a kvazideliktní odpovědnosti“ je třeba považovat za samostatný pojem, který se vztahuje na „všechny žaloby, prostřednictvím nichž je uplatňována odpovědnost žalovaného a které nesouvisí se „smlouvou“ ve smyslu čl. 5 [bodu 1]“ Bruselské úmluvy. Izolovaný výklad této části textu by mohl vést k závěru, že rozhodnutí žalobce opřít žalobu proti svému smluvnímu partnerovi o deliktní odpovědnost není

50 – Přičemž se rozumí, že všechny závazky jsou *na počátku založeny* zákonem, jelikož žádný z nich by neexistoval, pokud by to neumožňoval zákon (prostřednictvím norem o závaznosti smluv a jejich platnosti atd.).

51 – V hmotném právu některých členských států mohou smluvní a deliktní odpovědnost podléhat rozdílným režimům, pokud jde o důkazní břemeno, rozsah reparační povinnosti, promlčení atd. Může být tedy v zájmu žalobce, aby zvolil jednu či druhou možnost.

52 – Rozsudek ze dne 27. září 1988 (189/87, EU:C:1988:459).

rozhodné pro účely určení soudní příslušnosti: tato bude v každém případě spadat do kategorie „nároky ze smlouvy“. Soudní dvůr však upřesnil, že „soud příslušný podle čl. 5 bodu 3 [uvedené úmluvy] k rozhodování o části žaloby spočívající na deliktním základě není příslušný k rozhodování o ostatních částech téže žaloby spočívajících na nedeliktním základě“⁵³.

74. Ačkoli Soudní dvůr neposkytl zcela jednoznačnou odpověď, domnívám se, že v tomto rozsudku rozhodl, že jako věc týkající se „nároků ze smlouvy“ nebo „deliktní odpovědnosti“ je třeba kvalifikovat každý jednotlivý právní základ žaloby uplatňovaných žalobcem, to znamená kvalifikovat jednotlivé hmotněprávní normy, které jsou důvodem těchto nároků. Soudní příslušnost se tedy může měnit podle toho, jaké hmotněprávní normy se žalobce dovolává⁵⁴. Dodávám, že pro účely nařízení Brusel I nebo Luganské úmluvy II se nepoužije kvalifikace upravená ve vnitrostátním právu. Pro Soudní dvůr odkazuje zmíněné pravidlo na povinnost. Právě tato povinnost musí být pro účely těchto nástrojů kvalifikována *samostatně* jako „smluvní“ – pokud byla stranami svobodně dohodnuta⁵⁵ – nebo jako „deliktní či kvazideliktní“ – pokud s první kategorií nesouvisí. Pokud žalobce v rámci téže žaloby uplatňuje různé právní základy, dovolává se různých povinností – smluvní, deliktní atd. – které mohou spadat do příslušnosti různých soudů⁵⁶.

75. Soudní dvůr se touto problematikou znovu zabýval v rozsudku Brogsitter⁵⁷. Ve věci, ve které byl vydán tento rozsudek, požadovala fyzická osoba náhradu škody po svých smluvních partnerech konkrétně z titulu deliktní odpovědnosti, a to na základě norem německého práva proti nekalé soutěži. V tomto rámci jim vytýkala především to, že porušili výhradní právo vyplývající z jejich smlouvy. Soudní dvůr byl tedy tázan na to, jak mají být tyto žaloby kvalifikovány ve smyslu nařízení Brusel I.

76. Soudní dvůr se opřel o znění rozsudku Kalfelis⁵⁸, podle kterého se pojem „věci týkající se deliktní odpovědnosti“ vztahuje na všechny žaloby, prostřednictvím nichž je uplatňována odpovědnost žalovaného a které nesouvisí se „smlouvou“, a rozhodl, že pro zařazení dotčených žalob do té či oné kategorie je třeba ověřit, „zda bez ohledu na svou kvalifikaci ve vnitrostátním právu mají *smluvní povahu*“⁵⁹.

77. Podle Soudního dvora tomu tak je, pokud „lze vytýkané jednání považovat za porušení smluvních povinností, jež mohou být určeny s přihlédnutím k předmětu smlouvy“⁶⁰, přičemž „tak tomu bude *a priori* v případě, kdy se smlouva mezi žalovaným a žalobcem [...] jeví jako nezbytná k prokázání dovolené či naopak nedovolené povahy vytýkaného jednání [...]“⁶¹. Vnitrostátnímu soudu tedy přísluší „ověřit, zda je předmětem žalob [...] návrh na náhradu škody, za jejíž příčinu“⁶² lze rozumně považovat porušení práv a povinností ze smlouvy [...], kterouto by bylo nutné vzít v úvahu při rozhodování o žalobě“⁶³.

53 – Rozsudek ze dne 27. září 1988, Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459, body 16 až 19).

54 – Soudní dvůr ostatně následně potvrdil tento přístup. Viz především rozsudek ze dne 16. května 2013, Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, bod 21). Viz taktéž Zogg, S., „Accumulation of Contractual and Tortious Causes of Action Under the Judgments Regulation“, *Journal of Private International Law*, 9:1, s. 39 - 76, zejména s. 42 a 43.

55 – Rozsudek ze dne 17. června 1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268, bod 15).

56 – V souladu s tímto přístupem musí být v projednávané věci různé *claims* společnosti Arcadia vůči žalovaným v původním řízení, které spočívají na různých právních základech – *breach of fiduciary duty*, *conspiracy* atd. – posuzovány samostatně. V tomto ohledu *conspiracy* vychází, jak jsem uvedl, z porušení zákonné povinnosti působící vůči všem, a spadá tedy do „věci týkajících se deliktní odpovědnosti“. Naproti tomu *breach of fiduciary duty* je právním důvodem spadajícím do „nároků ze smlouvy“. K fiduciární povinnosti se totiž žalovaní v původním řízení svobodně zavázali vůči Arcadia (viz bod 39 tohoto stanoviska).

57 – Rozsudek ze dne 13. března 2014 (C-548/12, EU:C:2014:148).

58 – Rozsudek ze dne 27. září 1988 (189/87, EU:C:1988:459, bod 17).

59 – Rozsudek ze dne 13. března 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, body 20 a 21).

60 – Rozsudek ze dne 13. března 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 24). Tento bod je v podstatě převzat v odpovědi v bodě 29 rozsudku a v jeho výroku.

61 – Rozsudek ze dne 13. března 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 25).

62 – Soudní dvůr zde patrně přistupuje k pojmu „příčina“ („důvod“) tak, že tento pojem neodkazuje na hmotněprávní normu uváděnou žalobcem na podporu svého nároku (v tomto smyslu je tento pojem použit v bodě 74 tohoto stanoviska), ale na skutečnosti uvedené v návrhu.

63 – Rozsudek ze dne 13. března 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 26).

78. Rozsudek Brogsitter⁶⁴ dle mého názoru představuje odklon od pojetí uplatněného v rozsudku Kalfelis⁶⁵. Soudní dvůr patrně změnil úhel pohledu na provádění kvalifikace za účelem určení příslušnosti podle pravidel stanovených v čl. 5 bodě 1 a v čl. 5 bodě 3 nařízení Brusel I a Luganské úmluvy II. Odchytil se od kvalifikace založené na *hmotněprávním základě*, jehož se žalobce dovolává, a zvolil kvalifikaci založenou na *skutečnostech, o něž se návrh opírá*. Způsob, jakým žalobce svůj návrh formuluje, se jeví být pro tuto analýzu zcela nerozhodný.

79. Dosah rozsudku Brogsitter⁶⁶ je však nejistý. V tomto ohledu Arcadia tvrdí, že „test Brogsitter“ je obsažen v bodě 25 tohoto rozsudku: o „nárok ze smlouvy“ se jedná, pokud se *smlouva mezi žalovaným a žalobcem jeví jako nezbytná k prokázání dovolené či naopak nedovolené povahy vytýkaného jednání v oblasti deliktů odpovědnosti*. S touto analýzou souhlasím. Podle mého názoru měl Soudní dvůr v úmyslu kvalifikovat jako „smluvní“ ty nároky z deliktů odpovědnosti, jejichž opodstatněnost závisí na obsahu smluvních povinností zavazujících účastníky sporu⁶⁷.

80. Naproti tomu žalovaní v původním řízení jsou toho názoru, že „test Brogsitter“ je obsažen v bodech 24 a 29 uvedeného rozsudku: o „nárok ze smlouvy“ se jedná, pokud vytýkané jednání *může být považováno – tedy může představovat – porušení smluvních povinností*, ať už se jej žalobce dovolává či nikoli. Zde by nešlo o to zjistit, zda se jeví jako nezbytné určit obsah smluvních povinností pro účely rozhodnutí o legalitě vytýkaného jednání z hlediska deliktů odpovědnosti, ale o to, zda existuje potenciální spojitost mezi tímto jednáním a obsahem těchto povinností. Pokud s ohledem na tyto skutečnosti může uvedené jednání představovat současně delikt protiprávní jednání a porušení smluvní povinnosti a pokud by se tak žalobce mohl dovolávat jednoho nebo druhého, je pro účely určení soudní příslušnosti směrodatná smluvní kvalifikace.

81. Jeví se však, že Soudní dvůr v některých nedávných rozsudcích chápe rozsudek Brogsitter⁶⁸ stejným způsobem jako žalovaní v původním řízení. Konkrétně v rozsudku Holterman, který se týkal taktéž situace, kdy byly na podporu jedné a téže žaloby na náhradu škody uplatňovány různé právní základy, Soudní dvůr rozhodl, že pro účely zjištění, zda jde o žalobu „o nároku ze smlouvy“ nebo „ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti“, je třeba ověřit pouze to, zda vytýkané jednání *lze považovat za porušení smluvních povinností*⁶⁹. Soudní dvůr nicméně toto kritérium pouze zopakoval, aniž jej skutečně použil (nebo vysvětlil), a proto je obtížné mít jistotu ohledně smyslu, který mu chtěl Soudní dvůr dát.

82. Domnívám se, že z výše uvedeného vyplývá, že judikatura Soudního dvora je přinejmenším nejednoznačná co do způsobu použití čl. 5 bodu 1 a čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I a Luganské úmluvy II na případy souběhu odpovědností. Bylo by užitečné, aby Soudní dvůr v tomto ohledu vyjasnil své stanovisko.

83. Za účelem vymezení vztahu mezi čl. 5 bodem 1 a čl. 5 bodem 3 nařízení Brusel I a Luganské úmluvy I, se zřetelem k cílům právní jistoty, předvídatelnosti a řádného výkonu spravedlnosti, které tyto nástroje sledují, je podle mého názoru třeba upřednostnit výklad vyplývající z rozsudku Kalfelis⁷⁰ a kvalifikovat návrh jako „nárok ze smlouvy“ nebo jako „věc týkající se deliktů odpovědnosti“ s ohledem na hmotněprávní základ, jehož se dovolává žalobce. Soudní dvůr by se měl minimálně

64 – Rozsudek ze dne 13. března 2014 (C-548/12, EU:C:2014:148).

65 – Rozsudek ze dne 27. září 1988 (189/87, EU:C:1988:459).

66 – Rozsudek ze dne 13. března 2014 (C-548/12, EU:C:2014:148).

67 – Pro obdobný výklad viz stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna ve věci Holterman Ferho Exploitation a další (C-47/14, EU:C:2015:309, bod 48), jakož i stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci Granarolo (C-196/15, EU:C:2015:851, body 14 a 18). Generální advokát P. Cruz Villalón zde navrhnul vztáhnout tento test na oddíl 5.

68 – Rozsudek ze dne 13. března 2014 (C-548/12, EU:C:2014:148).

69 – Rozsudek Holterman, body 32 a 71 odkazující na body 24 až 27 rozsudku ze dne 13. března 2014, Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148). Ačkoli Soudní dvůr zmínil tyto čtyři body, nakonec vycházel pouze z prvního z nich. Viz taktéž rozsudek ze dne 14. července 2016, Granarolo (C-196/15, EU:C:2016:559, bod 21).

70 – Rozsudek ze dne 27. září 1988 (189/87, EU:C:1988:459, bod 20).

přidržet striktního výkladu rozsudku Brogsitter⁷¹ uvedeného pod bodem 79 tohoto stanoviska. Jinými slovy, pokud se žaloba mezi smluvními partnery zakládá nikoli na povinnosti vyplývající ze smlouvy, ale na normách občanskoprávní deliktní odpovědnosti, a pokud se nejeví nezbytné zjišťovat obsah smluvních povinností pro účely rozhodnutí o legalitě vytýkaného jednání, měla by spadat pod čl. 5 bod 3 uvedených nástrojů⁷².

84. Zajisté připouštím, že odvozování soudní příslušnosti od hmotněprávního základu uplatňovaného žalobcem umožňuje jistý stupeň *forum shopping*, kdy si žalobce může do určité míry vybrat příslušný soud volbou odpovídajících norem. Totéž škodlivé jednání, vytýkané žalobcem z hlediska různých právních základů, by dále mohlo teoreticky spadat do příslušnosti různých soudů, takže by hrozilo roztříštění sporu. V tomto kontextu pak takové řešení, jaké navrhuji žalovaní v původním řízení, vylučuje *forum shopping* a přináší výhodu v podobě možnosti soustředit spory vzniklé z jednoho smluvního vztahu před soud příslušný pro nároky ze smlouvy.

85. Výše uvedené problémy je nicméně třeba relativizovat. Autoři Luganské úmluvy II a nařízení Brusel I sami umožnili určité *forum shopping*, když dali žalobci možnosti výběru příslušnosti. V případě souběhu odpovědností vykazuje jak místo soudu určené podle smluvní povahy nároku, tak místo soudu určené podle deliktní odpovědnosti úzkou vazbu na spor a tyto nástroje *nestanoví hierarchii mezi dotčenými soudy*. Co se týká rizika roztříštění sporu, jak uvedl sám Soudní dvůr v rozsudku Kalfelis⁷³, žalobce může v souladu s článkem 2 uvedených nástrojů vždy podat svoji žalobu k soudům bydliště žalovaného, které budou příslušné pro rozhodnutí o žalobě jako celku.

86. Uznávám, že svoji roli hraje i praktické hledisko. Zatímco některé právní řády včetně práva anglického ukládají žalobcům pravidla *strict pleading*, kdy tito musí v žalobě uvést nejen příslušné skutečnosti a předmět jejich návrhu, ale i právní základ, o nějž se opírají, jiné právní řády včetně práva francouzského takové požadavky na žalobce nekladou. Opět je zde ale na místě určitá relativizace. Skutečnost, že žalobce není povinen uvést právní základ svého nároku, neznamená, že není nutné jej zohlednit, pokud jej uvede.

87. Nad rámec těchto úvah je můj názor odůvodněn hlavně požadavkem, aby pravidla pro určení příslušnosti byla jednoduchá. Připomínám, že cíl spočívající v zajištění právní jistoty vyžaduje, aby vnitrostátní soud, jemuž byla věc předložena, mohl snadno rozhodnout o vlastní příslušnosti, aniž by byl povinen zkoumat meritorní stránku věci⁷⁴.

88. V tomto ohledu pravidlo, že soudní příslušnost závisí na hmotněprávním základě (nebo na povinnosti) uváděné(m) žalobcem poskytuje soudu jednoduchý návod: jak jsem uvedl, tuto povinnost bude muset kvalifikovat jako „smluvní“ nebo „deliktní“ ve smyslu nařízení Brusel I nebo Luganské úmluvy II. Naopak požadavek, aby soud kvalifikoval žalobu z pohledu skutkového stavu – došlo k porušení smluvní povinnosti, kterého by se žalobce mohl dovolávat? – podstatně ztěžuje jeho úkol. Jak tvrdí Arcadia, znamenalo by to nutit jej k tomu, aby se zabýval *možnostmi právní argumentace* ve věci. Ověřovat ve fázi zkoumání příslušnosti, zda po skutkové stránce ve věci existuje případná spojitost mezi vytýkaným jednáním a obsahem smluvních povinností, není vždy jednoduché. V celé řadě případů by na soud byly kladeny příliš velké nároky, kdyby měl již v této fázi určit nebo si jen učinit představu o obsahu těchto povinností: vyžadovalo by to určit rozhodné právo, kterým se bude řídit nejen metoda výkladu smlouvy – zásadní pro zjištění jejího obsahu – ale též všechny další náležitosti (*implied terms*), které toto právo vyžaduje od smlouvy daného typu. Předvídatelnost pravidel pro určení příslušnosti by těmito těžkostmi utrpěla.

71 – Rozsudek ze dne 13. března 2014 (C-548/12, EU:C:2014:148).

72 – Podle tohoto pojetí spadají žaloby Arcadia v rozsahu, v němž se zakládají na konspiraci, do této kategorie, za předpokladu, že se nepoužije oddíl 5. Není totiž nutné zjišťovat obsah smluvních povinností žalovaných v původním řízení vůči Arcadia, aby bylo možno posoudit jednání zakládající tento delikt jako protiprávní.

73 – Rozsudek ze dne 27. září 1988 (189/87, EU:C:1988:459, bod 20).

74 – Rozsudky ze dne 3. července 1997, Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, bod 27), a ze dne 28. ledna 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 61).

89. Dále připomínám, že soud, kterému je věc předložena, musí být v zásadě schopen ověřit svou příslušnost *pouze na základě tvrzení žalobce*⁷⁵. Pokud by byl soud naopak nucen provést celkové posouzení skutečností, v praxi by to znamenalo, že žalovaný by mohl obejít pravidla pro určení příslušnosti „ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti podle čl. 5 bodu 3 nařízení Brusel I a Luganské úmluvy II jednoduše tím, že by se odvolával na existenci smlouvy mezi stranami a možnou spojitost mezi vytýkaným jednáním a povinnostmi obsaženými ve smlouvě“⁷⁶.

90. Nakonec ještě připomínám, že ve věcech „nároků ze smlouvy“ v rámci čl. 5 bodu 1 nařízení Brusel I a Luganské úmluvy II a vyjma zvláštních smluv uvedených pod písm. b) tohoto bodu, je příslušný soud místa, kde *povinnost, na které je žaloba postavena, byla nebo měla být splněna*. Kladu si však otázku ohledně uplatnění tohoto pravidla, pokud by žaloba žalobce nebyla založena na určité konkrétní smluvní povinnosti, ale s ohledem na skutkový stav by měla přesto být kvalifikována tak, že vychází „ze smlouvy“.

2. Transpozice této problematiky na oddíl 5

91. Jak jsem již uvedl výše, problematika žalob mezi smluvními partnery ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti vyžaduje podle mého názoru odlišnou odpověď, jedná-li se o použití oddílu 5.

92. V tomto ohledu je třeba zejména se zřetelem k existenci rozdílností mezi německou, anglickou a francouzskou jazykovou verzí čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II a nařízení Brusel I⁷⁷ vycházet především ze systematiky těchto nástrojů a ochranného účelu oddílu 5⁷⁸.

93. Autonomní a kogentní povaha tohoto oddílu v rámci těchto nástrojů přitom podle mého názoru, jakož i uvedený ochranný účel, přitom podle mého názoru vyžadují, aby uvedený oddíl nemohl být zaměstnavatelem obcházen jednoduše tak, že svoji žalobu postaví na deliktním základě⁷⁹. V tomto rámci by zaměstnavatel neměl mít na výběr. Jinak by byl tento oddíl zbaven veškerého užitečného účinku⁸⁰. V dané oblasti tyto okolnosti svědčí ve prospěch kvalifikace založené nikoli na hmotněprávním základě, jehož se žalobce dovolává, ale na skutkovém základě sporu.

94. V důsledku toho zastávám názor, že pro účely oddílu 5 se jedná o žalobu „z individuální pracovní smlouvy“, jestliže s ohledem na skutkový stav existuje určitá věcná vazba mezi touto žalobou a takovou „smlouvou“. Tak je tomu v případě, kdy se žaloba vztahuje ke sporu *vzniklému v souvislosti s pracovním vztahem*, ať už žalobce staví svoji žalobu na uvedené „smlouvě“ či nikoli a bez ohledu na to, zda se jeví či nejeví nezbytné zjistit obsah smluvních povinností za účelem rozhodnutí

75 – Viz rozsudek ze dne 28. ledna 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, bod 62).

76 – Obdobně viz rozsudek ze dne 4. března 1982, Effer (38/81, EU:C:1982:79, bod 7).

77 – Zatímco znění posledních dvou verzí je poměrně široké („in matters relating to individual contracts of employment“; „en matière de contrat individuel de travail“), znění první verze je podstatně užší („[b]ilden ein individueller Arbeitsvertrag oder Ansprüche aus einem individuellen Arbeitsvertrag den Gegenstand des Verfahrens“).

78 – Obdobně viz rozsudek ze dne 30. května 2013, Genil 48 et Comercial Hostalera de Grandes Vinos (C-604/11, EU:C:2013:344, bod 38 a citovaná judikatura). Soudní dvůr zdůraznil, že při výkladu ustanovení oddílu 5 musí být zohledněn cíl spočívající v zajištění ochrany. Viz rozsudek ze dne 19. července 2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491, bod 60).

79 – „Právní hry“, které by takové pojetí vyvolalo, jsou obzvláště patrné, pokud žalobce původně žaluje porušení smlouvy a posléze změní svoji žalobu tak, že z ní vyjme jakýkoli smluvní aspekt, jako tomu bylo v projednávaném případě.

80 – Soudy Anglie a Walesu vytvořily v tomto ohledu poučnou judikaturu. High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) [Nejvyšší soud (Anglie a Wales), oddělení Queen's Bench (obchodní senát)] původně rozhodl v rozsudku Swithenbank Foods Ltd. v. Bowers, soudce McGonigal [(2002) 2 All ER (Comm) 974, body 24 až 26], že oddíl 5 se použije, pouze pokud zaměstnavatel založí svoji žalobu proti zaměstnanci na pracovní smlouvě. Tento rozsudek byl překonán Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [odvolací soud (pro Anglii a Wales), (občanskoprávní oddělení)] v jeho rozsudku Alfa Laval Tumba v. Separator Spares [(2012) EWCA Civ 1569, body 24 a 25] právě za účelem zabránit jakémukoli riziku obcházení tohoto oddílu, ve prospěch širokého pojetí založeného na podstatě sporu.

o opodstatněnosti žaloby. Tato podmínka musí být posouzena široce. Jinými slovy, pokud je tato podmínka splněna, pak i nárok založený na delikt ní občanskoprávní odpovědnosti (jako je *conspiracy claim* Arcadia), jenž by v zásadě spadal do působnosti čl. 5 odst. 3 nařízení Brusel I nebo Luganské úmluvy II, spadá do oddílu 5⁸¹.

95. Co se týče konkrétně problematiky, která je podkladem pro otázky předkládajícího soudu, tedy žaloby o náhradu škody podané zaměstnavatelem vůči zaměstnanci, jsem toho názoru, že tato žaloba spadá do oddílu 5 v případě, že první z účastníků se dovolává *pochybení, kterých se druhý z nich údajně dopustil při výkonu své funkce*⁸², jak Soudní dvůr rozhodl v rozsudku Holterman.

96. Nemohu se nicméně zastavit zde. Ačkoli v některých situacích tvrzené pochybení jasně spadá do samotného výkonu funkce svěřené zaměstnanci, a naopak v jiných případech nemá toto pochybení žádnou vazbu na tuto funkci⁸³, existují taktéž četné „šedé zóny“. Tak je tomu v případě, kdy zaměstnanec, který se dopustil sporného pochybení, nejednal za účelem plnění své funkce, ale toto pochybení může mít s jeho funkcí spojitost časovou, místní nebo co do způsobu jednání⁸⁴. Je tedy třeba zpřesnit test navržený v předchozím bodu?

97. Jsem toho názoru, že nikoli. Domnívám se, že ačkoli v hmotném právu jsou zpřesnění možná co do podmínek vzniku odpovědnosti zaměstnance, nebylo by vhodné komplikovat analýzu pro účely soudní příslušnosti. Je třeba připomenout, že o této otázce musí být soud, jemuž byla věc předložena, schopen snadno rozhodnout, aniž by podrobně analyzoval skutkový stav.

98. Vzhledem k předcházejícím úvahám navrhuji, aby byly z působnosti oddílu 5 vyloučeny pouze žaloby zaměstnavatele vůči zaměstnanci týkající se škodlivého jednání, které nespojuje žádná objektivní okolnost – místo, čas, prostředky nebo účel – s funkcí vykonávanou tímto zaměstnancem⁸⁵.

99. Tento výklad není zpochybněn ani argumentem Arcadia, podle kterého jsou v souladu s judikaturou Soudního dvora pravidla o zvláštní příslušnosti vykládána úzce a nedovolují výklad, který přesahuje případy v nich výslovně předvídané⁸⁶.

100. Domnívám se totiž, že tato judikatura implikuje pouze to, že se nelze odchýlit se od jasného znění těchto zvláštních pravidel, i když by to podporovalo jimi sledovaný cíl.

101. Mnou navrhovaný výklad se přitom nijak neodchyluje od znění čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II, jehož význam musí být ostatně v tomto ohledu relativizován vzhledem k výše zmíněným jazykovým rozdílnostem. V situaci, kdy zaměstnanec způsobí škodu svému zaměstnavateli, je pracovněprávní vztah obecně určující okolností. Díky tomuto vztahu se zaměstnanec nacházel na místě, kde k provinění došlo – například v prostorách zaměstnavatele – nebo měl prostředky k jeho spáchání –

81 – V tomtéž smyslu viz Hess, B., Pfeiffer, T. a Schlosser, P., *The Brussels I Regulation 44/2001: Application and Enforcement in the EU* (zpráva Heidelberg), C.H. Beck, Mnichov, 2008, body 356 až 359; Merrett, L., „Jurisdiction Over Individual Contracts of Employment“, in Dickinson, A., a Lein, E. (ed.), *The Brussels I Regulation Recast*, Oxford University Press, Oxford, 2015, s. 242-243; Grušić, U., op. cit., s. 92; Baker Chiss, C., op. cit., § 49 a 50. Skutečnost, že žaloba mohla být založena na porušení smluvních povinností, je v tomto ohledu dobrým ukazatelem. Nemůže ale představovat sama o sobě test vzhledem k jeho složitosti zdůrazněné v bodě 88 tohoto stanoviska.

82 – Rozsudek Holterman, bod 49. Jelikož táž osoba může mít v podniku různé funkce, je třeba vycházet z funkce vykonávané v rámci pracovněprávního vztahu.

83 – Lze uvést dva protikladné extrémní příklady. Na straně jedné příklad řidiče, který při dodávce zboží způsobí nehodu, když řídí ve stavu opilosti podnikový kamion. Na straně druhé případ řidiče, který způsobí nehodu se škodlivým následkem pro svého zaměstnavatele, a to v den dovolené, mimo místo výkonu práce a se svým osobním vozem.

84 – Mám na mysli případy, kdy k pochybení došlo v průběhu pracovní doby nebo na pracovišti, anebo bylo umožněno pouze díky svěřené funkci či bylo touto funkcí usnadněno.

85 – V situaci, kdy zaměstnanec vykonává určitou funkci v postavení zaměstnance a jinou funkci v rámci odlišného statusu, je třeba ověřit, s jakou funkcí tvrzené pochybení souvisí: oddíl 5 se použije pouze tehdy, jedná-li se o funkci vykonávanou v postavení zaměstnance.

86 – Viz zejména rozsudky ze dne 27. září 1988, Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459, bod 19), ze dne 20. ledna 2005, Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, bod 43), jakož i ze dne 22. května 2008, Glaxosmithkline et Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, bod 28).

jako je přístup k některým důvěrným informacím zaměstnavatele. Lze shrnout, že vyjma případů, kdy je vyloučena jakákoli souvislost s funkcí zaměstnance, existuje mezi žalobou zaměstnavatele na náhradu škody a povinnostmi vyplývajícími z „individuální pracovní smlouvy“ dostatečná věcná vazba dokládající, že se tato žaloba vztahuje ke „smlouvě“, jak vyžaduje znění tohoto ustanovení.

102. Tentýž výklad nezpochybňuje ani argument Arcadia, podle kterého může být „věcí týkající se individuální pracovní smlouvy“ pro účely ustanovení oddílu 5 pouze žaloba, která je svou povahou „nárokem ze smlouvy“ ve smyslu čl. 5 bodu 1 Luganské úmluvy a nařízení Brusel I. „Individuální pracovní smlouva“ je zajiště kategorií smluv spadajících do oblasti „nároků ze smlouvy“. V tomto směru je tento oddíl *lex specialis* vzhledem k čl. 5 bodu 1. Toto konstatování nicméně nebrání velkorysejšímu posouzení vztahu mezi žalobou a „smlouvou“ v rámci uvedeného oddílu, pokud je to nezbytné pro zajištění kogentnosti téhož oddílu.

103. Vzhledem ke všem předchozím úvahám navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na první a třetí otázku tak, že žaloba zaměstnavatele vůči zaměstnanci je „věcí týkající se“ individuální pracovní smlouvy ve smyslu čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II, pokud se vztahuje ke sporu *vzniklému v souvislosti s pracovní právním vztahem*, nezávisle na hmotněprávním základě, jehož se zaměstnavatel ve své žalobě dovolává. Žaloba na náhradu škody podaná zaměstnavatelem vůči zaměstnanci konkrétně spadá do oddílu 5, pokud vytykané jednání fakticky souvisí s funkcí vykonávanou zaměstnancem.

D. K pojmu „zaměstnavatel“ konkrétně uvnitř skupiny společností (čtvrtá otázka)

104. Připomínám, že žalovaní v původním řízení byli žalováni před soudy Anglie a Walesu ze strany Arcadia London, Arcadia Singapore a Arcadia Switzerland a taktéž jediným akcionářem skupiny, Farahead. Dotčení však měli pracovní smlouvy v hmotněprávním smyslu pouze s jednou společností Arcadia, jejíž totožnost se v průběhu času měnila. Proto se předkládající soud ve své čtvrté otázce v podstatě táže na to, zda žaloby podané proti zaměstnanci osobou, která není jeho zaměstnavatelem ve smyslu hmotného práva – jako tomu bylo v tomto případě u společností odlišných od zaměstnávající společnosti – mohou spadat do oddílu 5 a pokud ano, za jakých podmínek.

105. Samozřejmě ani zde by nebylo nutné odpovídat na otázku, pokud by Soudní dvůr rozhodl, jak navrhuji, že žalovaní v původním řízení neměli „individuální pracovní smlouvy“ ve smyslu oddílu 5, a to se žádnou ze společností Arcadia. I na tuto otázku tedy odpovídám subsidiárně a na základě hypotézy, že dotčení jsou „zaměstnanci“ ve smyslu těchto ustanovení.

106. Žaloba spadá do oddílu 5 podle jeho ustanovení pouze v případě, že je podána jednou ze stran „individuální pracovní smlouvy“ – zaměstnancem nebo zaměstnavatelem – proti druhé straně. V tomto rámci je zaměstnavatel typicky fyzickou nebo právnickou osobou, pro kterou zaměstnanec vykonává v určitém čase, v její prospěch a pod jejím vedením plnění, za které tato osoba vyplácí odměnu.

107. Naproti tomu žaloba podaná třetí osobou nezúčastněnou na smlouvě proti zaměstnanci či zaměstnavateli nebo žaloba podaná jednou z těchto osob proti takové třetí osobě nespadá do tohoto oddílu. Je však nutno poukázat na dvě nuance konkrétně v případě skupiny společností.

108. Jak jsem uvedl v rámci analýzy druhé otázky, autonomní kvalifikace „individuální pracovní smlouvy“ a v tomto ohledu test vztahu podřízenosti umožňují konstatování, že společnost, se kterou zaměstnanec neuzavřel smlouvu ve smyslu hmotného práva, s ním přesto má takovou „smlouvu“. Uvnitř skupiny společností může být „zaměstnavatelem“ zaměstnanec, který má formálně pracovní smlouvu se společností A, společnost B či dokonce obě tyto společnosti v závislosti na tom, která z nich má skutečnou řídicí pravomoc⁸⁷.

87 – Obdobně viz rozsudek ze dne 15. prosince 2011, Voogsgaard (C-384/10, EU:C:2011:842, body 59 až 65).

109. Pokud má dále zaměstnanec v souladu s tímto testem „individuální pracovní smlouvu“ pouze se společností A, ale je žalován společností B, cíl sledovaný oddílem 5 spočívající v zajištění ochrany odůvodňuje pojetí vycházející z reality sporu: pokud se žaloba společnosti B týká jednání, kterého se zaměstnanec dopustil při plnění své „smlouvy“ vůči společnosti A, mělo by se na společnost B pohlížet taktéž jako na „zaměstnavatele“ ve smyslu čl. 20 odst. 1 Luganské úmluvy II. Společnosti téže skupiny by měly podléhat stejným omezením při určování soudní příslušnosti⁸⁸. V opačném případě se obávám, že by byl i zde ponechán určitý prostor pro obcházení oddílu 5 ze strany mezinárodních zaměstnavatelů. Pokud mezi těmito dvěma společnostmi existuje organická a hospodářská vazba a druhá z nich má zájem na řádném plnění smlouvy, nebylo by to v rozporu se zásadou právní jistoty⁸⁹. Umožnilo by to vhodným způsobem zabránit situaci, kdy by pro stejný pracovněprávní vztah bylo příslušných více soudů, a přispělo by to k řádnému výkonu spravedlnosti.

110. Vzhledem k výše uvedenému navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na čtvrtou otázku tak, že pokud má v rámci skupiny společností zaměstnanec pracovní smlouvu ve smyslu hmotného práva s jednou konkrétní společností, ale je žalován jinou společností, tato druhá společnost může být považována za „zaměstnavatele“ zaměstnance pro účely ustanovení oddílu 5, pokud:

- zaměstnanec fakticky vykonává svoji funkci ve prospěch a pod vedením druhé společnosti nebo
- druhá společnost žaluje zaměstnance za jednání, kterého se dopustil při plnění své smlouvy s první společností.

V. Závěry

111. Ve světle výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Supreme Court of the United Kingdom (Nejvyšší soud Spojeného království) odpověděl následovně:

- „1) Článek 18 odst. 1 úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech podepsané dne 30. října 2007, jejíž uzavření bylo schváleno jménem Společenství rozhodnutím Rady 2009/430/ES ze dne 27. listopadu 2008 („Luganská úmluva II“) musí být vykládán tak, že ředitel společnosti, který je zcela nezávislý a má kontrolu nad každodenními operacemi společnosti, kterou zastupuje, a nad výkonem své vlastní funkce, není ve vztahu podřízenosti k této společnosti, a v důsledku toho mezi ním a společností neexistuje „individuální pracovní smlouva“ ve smyslu tohoto ustanovení. Okolnost, že akcionáři uvedené společnosti mají pravomoc tohoto ředitele odvolat, tento výklad nezpochybňuje.
- 2) Žaloba zaměstnavatele vůči zaměstnanci je „věcí týkající se“ individuální pracovní smlouvy ve smyslu čl. 18 odst. 1 Luganské úmluvy II, pokud se vztahuje ke sporu *vzniklému v souvislosti s pracovněprávním vztahem*, nezávisle na hmotněprávním základě, jehož se zaměstnavatel ve své žalobě dovolává. Žaloba na náhradu škody podaná zaměstnavatelem vůči zaměstnanci konkrétně spadá do hlavy II oddílu 5 této úmluvy, pokud vytýkané jednání fakticky souvisí s funkcí vykonávanou zaměstnancem.

88 – V tomto smyslu viz Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [odvolací soud pro Anglii a Wales, občanskoprávní oddělení], *Samengo-Turner v. J & H Marsh & McLennan (Services) Ltd*, [2007] EWCA Civ 732, body 32 až 35 a *James Petter v. EMC Europe Limited*, EMC Corporation, [2015] EWCA Civ 828, body 20 a 21.

89 – Obdobně viz rozsudek ze dne 10. dubna 2003, *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, body 23 a 24).

- 3) Pokud má v rámci skupiny společností zaměstnanec pracovní smlouvu ve smyslu hmotného práva s jednou konkrétní společností, ale je žalován jinou společností, tato druhá společnost může být považována za ‚zaměstnavatele‘ zaměstnance pro účely ustanovení hlavy II oddílu 5 Luganské úmluvy II, pokud:
- zaměstnanec fakticky vykonává svoji funkci ve prospěch a pod vedením druhé společnosti nebo
 - druhá společnost žaluje zaměstnance za jednání, kterého se dopustil při plnění své smlouvy s první společností.“